

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v právnej veci žalobcu: **RNDr. T. M., nar. 30. 04. 1935**, A., zastúpeného Mgr. P. K., advokátom a konateľom, AK – H., K. & P., s. r. o., V., proti žalovanému: **V., a. s.**, IČO: X., M., krajská pobočka Bratislava, R., **o zaplatenie 1 146 527,23 Sk s príslušenstvom**, o dovolaní Generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V zo 07. decembra 2007, č. k. 39C 202/2007-68 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 24. februára 2009, č. k. 2Cob 41/2008-100, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Okresného súdu Bratislava V zo 07. decembra 2007, č. k. 39C 202/2007-68 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 24. februára 2009, č. k. 2Cob 41/2008-100 v napadnutej časti **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava V rozsudkom č.k. 39C 202/2007-68 zo dňa 07. decembra 2007 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 314 742,57 Sk a vo zvyšku návrh zamietol. Žalovanému právo na náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že návrhom, ktorý bol súdu doručený 02. 04. 2007, si žalobca uplatnil zaplatenie sumy 1 446 527,23 Sk z dôvodu oneskoreného zaplatenia faktúr za lieky a zdravotnícke pomôcky zo strany právneho predchodcu žalovaného s vyčíslením sankcie 0,1 % z omeškania za každý deň omeškania so zaplatením jednotlivých faktúr podľa zákona č. 273/1994 Z. z. Po vykonanom dokazovaní, keď ustálil, že žalobcovi prislúcha v zmysle ust. § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. v znení neskorších prepisov poplatok z omeškania vo výške 0,1 % z oneskorene uhradených faktúr, ktoré presne v rozsudku špecifikoval, za obdobie nepresahujúce 3 roky spätne od podania návrhu na súd vzhľadom na to, vyslovil, že účastníci nemali medzi sebou uzavretú zmluvu. Uviedol,

že ide o občiansko-právny vzťah, preto vo zvyšku z dôvodu premlčania nároku návrh zamietol.

Proti tomuto rozsudku v časti, v ktorej bol návrh zamietnutý podal odvolanie žalobca, v ktorom sa domáhal zmeny rozsudku súdu prvého stupňa a priznania zvyšnej časti nároku žalobcu pozostávajúceho zo sumy 1 131 784,66 Sk.

V odvolaní poukázal na skutočnosť, že súd prvého stupňa posúdil právny vzťah medzi účastníkmi ako občiansko-právny s poukazom na prechodné a záverečné ustanovenia zák. č. 581/2004 Z. z. s tým, že ani ust. § 81 predmetného zákona, neurčuje povahu vzťahov medzi účastníkmi a nevyklučuje aplikáciu ust. § 261 ods. 2 Obchod. Zák. Je toho názoru, že vzťah medzi žalobcom a žalovaným sa má posúdiť ako obchodno-právny na základe aplikácie ust. § 261 ods. 2 Obchod. zák., keďže išlo o vzťah medzi podnikateľom a verejnoprávnu inštitúciou pri zabezpečovaní verejných služieb. Navrhol preto zmeniť rozsudok prvého stupňa tak, aby žalovaný bol povinný uhradiť zvyšnú časť nároku žalobcu vo výške 1 131 784,66 Sk.

Žalovaný navrhol rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť ako vecne správny. Poukázal na to, že vzťah medzi žalobcom a žalovaným nie je založený na dosiahnutie zisku, ale jeho predmetom je verejnoprávna činnosť. S takýmto názorom sa stotožnil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 87/2003, ktorý uznal vzťah medzi zdravotníckym zariadením a V. ako vzťah občiansko-právny.

Krajský súd v Bratislave rozsudok Okresného súdu Bratislava V zo dňa 07. 12. 2007 č. k. 39 C 202/07-68 v napadnutej časti potvrdil a žalovanému trovy odvolacieho konania nepriznal.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že medzi účastníkmi je nesporné, že nemali uzavretú zmluvu, ktorá by odkazovala na režim Obchodného zákonníka, v zmysle ust. § 261 ods. 2. V čase vzniku nároku žalobcu v roku 2003, kedy došlo zo strany žalovaného k omeškaniu so zaplatením jednotlivých faktúr, ani jeden z účastníkov nebol podnikateľom v zmysle vymedzenom v ust. § 2 Obchod. zák. Odvolací sú sa stotožnil s právnym posúdením právneho vzťahu medzi účastníkmi tak, ako konštatoval súd prvého stupňa, a to že sa jedná o občiansko-právny vzťah a teda aj podľa tohto zákona plynie premlčacia lehota, ktorá je v danom prípade 3-ročná.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky podal proti rozsudkom na základe podnetu žalobcu mimoriadne dovolanie podľa § 243e ods. 1 a § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p. a navrhol napadnuté rozsudky zrušiť, a vec vrátiť Okresnému súdu Bratislava V na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O. s. p.).

Z odôvodnenia dovolania vyplýva, že žalobca podal podnet Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky na preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia súdov. Napádanými rozsudkami bol podľa názoru dovolateľa porušený zákon, nakoľko súd vec nesprávne právne posúdil.

Poukázal na znenie § 1, § 2, § 3 O. s. p.

Ďalej poukázal na znenie § 28 ods. 1 a 2 zákona č. 273/1994 o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní zriaďuje sa Všeobecná zdravotná poisťovňa (ďalej len "všeobecná poisťovňa") ako verejnoprávna inštitúcia na vykonávanie zdravotného poistenia. Všeobecná poisťovňa je právnická osoba.

Podľa § 37 citovaného zákona, poisťovňa najmä

- a) vykonáva zdravotné poistenie,
- b) vymáha poistné, prirážky k poistnému, poplatky z omeškania, pokuty a poplatky za nesplnenie oznamovacej povinnosti,
- c) uzatvára zmluvy o poskytovaní zdravotnej starostlivosti s právnickými osobami a fyzickými osobami a zmluvy o poskytovaní služieb súvisiacich so zabezpečením starostlivosti o poistencov,
- d) vykonáva kontrolnú a poradenskú činnosť,
- e) uplatňuje náhrady vynaložených nákladov za poskytnutú zdravotnú starostlivosť voči tretím osobám v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania voči poistencom,
- f) vykonáva analýzu účelného predpisovania liekov zdravotníckymi zariadeniami vždy do 60 dní po skončení štvrtého roka.

Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať prvý raz.

Podľa § 397 Obchodného zákonníka ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky.

Podľa § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka, touto časťou zákona sa spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi štátom, samosprávnou územnou jednotkou alebo právnickou osobou zriadenou zákonom ako verejnoprávna inštitúcia, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti. Na tento účel sa za štát považujú aj štátne organizácie, ktoré nie sú podnikateľmi, pri uzavieraní zmlúv, z ktorých obsahu vyplýva, že ich obsahom je uspokojovanie verejných potrieb.

Dovolateľ má za to, že sudy neprávne právne posúdili otázku, či sa právny vzťah medzi poskytovateľom zdravotnej starostlivosti a V., ktorého obsahom je nárok poskytovateľa na úhradu za poskytnutú zdravotnú starostlivosť a ktorý vznikol pred 1. januárom 2005, spravuje treťou časťou Obchodného zákonníka upravujúcou obchodno-záväzkové vzťahy. Omyl súdov vidí nesprávnom výklade ustanovenia § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka a následne v aplikácii nesprávneho ustanovenia právneho predpisu na právny vzťah účastníkov (§ 101 Občianskeho zákonníka), namiesto správneho ustanovenia (§ 397 Obchodného zákonníka). Sudy dospeli k nesprávne právne záveru, keď boli toho názoru, že v čase vzniku nároku žalobcu v roku 2003, kedy došlo zo strany žalovaného k omeškaniu so zaplatením jednotlivých faktúr ani jeden z účastníkov nebol podnikateľom v zmysle vymedzenom v ustanovení § 2 Obchod. zák. že právny vzťah účastníkov sa nespravuje treťou časťou Obchodného zákonníka následkom čoho vyhodnotil nárok žalobcu tak, že bol uplatnený na súde po uplynutí trojročnej premlčacej lehoty. Žalobca bol v predmetnom čase podnikateľom – fyzickou osobou ako prevádzkovateľ verejnej lekárne až do 31. 12. 2005. Uviedol, že právny predchodca žalovaného ako verejnoprávna inštitúcia pri uhrádzaní nákladov zdravotnej starostlivosti jednoznačne realizoval verejné potreby v oblasti zdravotného poistenia, teda zabezpečoval verejné potreby v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti. Zo zákonného vymedzenia úloh a z jej postavenia nijako nevyplýva skutočnosť, že mala zdravotnú starostlivosť poskytovať osobne, ale naopak jej verejnoprávnosť spočívala v tom, že verejné potreby v oblasti zdravotnej starostlivosti zabezpečovala aj uzatváraním zmlúv o poskytovaní zdravotnej starostlivosti s tretími osobami, čím vykonávala zdravotné poistenia z vybratého poistného uhrádzala náklady za poskytnutú zdravotnú starostlivosť. Nemožno preto súhlasiť s právnym názorom súdov, že právny predchodca žalobcu nebol podnikateľom, pretože opačný výklad pojmu

„zabezpečovanie verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky“ by bol v rozpore so znením a výkladom ustanovenia § 261 ods. 2 Obchod. zák., keď vzhľadom na zistený skutkový stav veci boli splnené podmienky pre aplikáciu tohto ustanovenia. Súd mali preto správne posúdiť vec tak, že žalobca uplatnil svoj nárok na súde pred uplynutím štvorročnej premlčacej doby a námietku premlčania vznesenú žalovaným vyhodnotiť ako nedôvodnú.

Dovolateľ poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo 87/2003 (R 74/2005) podľa ktorého sa Obchodný zákonník na právny vzťah medzi Z. P. a poskytovateľom zdravotnej starostlivosti neaplikuje, ktoré však nie možné v konaní primerane použiť pre posúdenie konkrétnej veci v danom prípade, pretože zdravotné zariadenie v publikovanom rozhodovaní nemalo postavenie podnikateľa, a preto nebolo možné aplikovať na právny vzťah ustanovenia § 261 ods. 2 Obchod. zák.

Vzhľadom na splnenie podmienok uvedených v ustanovení § 243e ods. 1 v spojení s § 243f ods. 1 písm. c) O. s. p považuje dovolateľ mimoriadne dovolanie za dôvodne podané a navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky označené rozsudky zrušil, a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava V na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O. s. p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1) prejednal mimoriadne dovolanie Generálneho prokurátora Slovenskej republiky podané v súlade s ust. § 243e ods. 1 v spojení s § 243f ods. 1 písm. c) O. s. p bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 1) a zistil, že dovolanie podané v zákonnej lehote (§ 243g) je dôvodné.

Z ust. § 242 ods. 1 O. s. p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane jeho vecného vymedzenia.

V danom prípade bol dovolacím dôvodom, ktorý bol v mimoriadnom dovolaní uplatnený, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci z hľadiska premlčania nároku. Generálny prokurátor nesprávnosť vidí v tom, že ako prvostupňový súd tak aj odvolací sa riadili nesprávne Občianskym zákonníkom, pričom predmetom konania je obchodno-právny vzťah.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že žalobca si uplatnil proti žalovanému nárok na poplatok z omeškania podľa zákona č. 273/1994 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Predpokladom úspechu v konaní však nesporne je skutočnosť, aby bol nárok uplatnený v zákonom stanovenej lehote, za predpokladu vznesenej námietky premlčania. Sporná zostala otázka, ako bolo potrebné kvalifikovať právny vzťah vzniknutý medzi účastníkmi konania z hľadiska použitia hmotného práva a v nadväznosti na to i dĺžky premlčacej lehoty.

Dovolací súd na základe preskúmania rozhodnutí predložených dôkazov dospel k záveru, že v danom prípade vzťah medzi poskytovateľom zdravotnej starostlivosti (žalobcom) a Z. P. (žalovaným), je vzťahom obchodno-právnym a nie občiansko-právnym.

Právny predchodca žalovaného ako verejnoprávna inštitúcia pri uhrádzaní nákladov zdravotnej starostlivosti realizoval verejné potreby v oblasti zdravotného poistenia, teda zabezpečoval verejné potreby v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti. Žalobca bol v danom čase podnikateľom – fyzickou osobou ako prevádzkovateľ verejnej lekárne. Vzhľadom na to boli splnené predpoklady na aplikáciu § 261 ods. 2 Obchod. zák., keď jedným z účastníkov právneho vzťahu bola verejnoprávna inštitúcia (žalovaný), druhým účastníkom bol podnikateľ – fyzická osoba (žalobca) a tento právny vzťah sa týkal zabezpečovania verejných potrieb (poskytovanie zdravotnej starostlivosti).

V tejto súvislosti je potrebné zmieniť aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 87/2003, na ktoré poukazoval žalovaný, a podľa ktorého je vzťah medzi zdravotníckym zariadením a Z. P., vyplývajúci zo zmluvy o poskytovaní zdravotníckej starostlivosti, vzťahom občiansko-právnym. Uvedené rozhodnutie sa od daného konkrétneho prípadu líši tým, že zdravotnícke zariadenie spomínané v danom rozhodnutí nemalo postavenie podnikateľa ale štátnej príspevkovej organizácie, na rozdiel od žalobcu, ktorý má postavenie podnikateľa a preto nie je možné ho v danej situácii použiť.

Odvolací súd / ale i súd prvého stupňa / pochybil, keď predmetný právny vzťah posudzoval z hľadiska premlčania nároku podľa Občianskeho zákonníka a nie podľa Obchodného zákonníka.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na to, že v konaní boli preukázané dovolateľom namietané dovolacie dôvody, rozsudok Okresného súdu Bratislava V zo 07. decembra 2007, č. k. 39C 202/2007-68 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 24. februára 2009, č. k. 2Cob 41/2008-100 v napadnutej časti zrušil a vec vrátil

súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, v ktorom bude jeho úlohou vzhľadom na vyššie vyslovený právny názor dovolacieho súdu vo veci znovu rozhodnúť.

V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa znovu aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný žiadny opravný prostriedok.

V Bratislave 31. marca 2011

JUDr. Jana Zemaníková, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lucia Blažíčková